

A stylized green windmill graphic is positioned on the left side of the cover. The windmill has a thick green trunk and several long, thin green blades. The background is split diagonally from the bottom left to the top right, with a dark blue upper half and a white lower half. The windmill's base is partially obscured by a solid green shape at the bottom left.

Jaarverslag 2025

**Stichting Molens
Zuid-Kennemerland**

In dit jaarverslag 2025 treft u een overzicht aan van de belangrijkste gebeurtenissen met betrekking tot onze stichting de SMZK en onze molens. In alfabetische volgorde vindt u de tekst per molen zoals door de molenaars aangeleverd. Deze wordt voorafgegaan door het verslag van de werkplaats. Op pagina 11 vindt u een samenvattende tabel die over de laatste jaren een overzicht geeft van het aantal omwentelingen van de molens. Ook ziet u het aantal uren dat onze vrijwilligers actief waren op en rond de molens en in de werkplaats. Vanaf 2023 is ook het aantal bezoekers vermeld.

Van de voorzitter.

Het afgelopen jaar draaide onze stichting soepel en gesmeerd, net zoals onze molens.

Sinds 2020 is het aantal vrijwilligers, van wie de meesten molenaar of molenaar in opleiding zijn, sterk toegenomen. Eind 2025 staat de teller op 23 molenaars en 7 leerlingen. De SMZK beheert 7 molens.

In 2025 is meer structuur in de organisatie gebracht. Op iedere molen is nu een eerste molenaar of beheerder benoemd. Deze regelt de bezetting van de molen. De eerste molenaar heeft een assistent: de tweede molenaar/beheerder. Dit geeft de mogelijkheid alle molenaars goed in te zetten en de molens vaak te laten draaien.

De eerste molenaar/beheerder is het aanspreekpunt voor de organisatie en het onderhoud op de molen. Een goed ingevuld logboek is belangrijk als op een molen meerdere molenaars draaien.

In het maandelijks werkoverleg van bestuur en vrijwilligers worden de molenzaken besproken. Bij technische problemen worden ervaringen uitgewisseld en er wordt onderling hulp gevraagd en gegeven. Bij het overleg zijn alle vrijwilligers welkom. Van het overleg wordt een verslag gemaakt dat met alle vrijwilligers wordt gedeeld. Dit overleg vindt in de werkplaats plaats. Hier worden ook de klussen voorbereid die de SMZK op de molens uitvoert. Vrijwilligers met praktische en technische vaardigheden zijn schaars. Zij zijn meer dus omverminderd welkom.

Van de poldermolens die de SMZK beheert kan alleen de Schoterveense molen water uitslaan. De Veer kan met zijn vijzel wel wat water “verplaatsen”. De conditie van de vijzel is echter te slecht om van uitmalen te kunnen spreken. Om echt te kunnen werken moet er dus een nieuwe vijzel komen. Aan de Hommel en de Vijfhuizer zal nog veel meer moeten worden gerestaureerd voor die bedrijfsgereed zijn.

De laatste jaren wordt het weer extremer. Na hevige regenval kan een molen bij goede wind het overtollig water in een middag uitslaan. Wij willen meeliften op de trend poldermolens in te zetten als reservebemaling. Op de Schoterveense molen gebeurt dit al. We sluiten daarom in 2026 een overeenkomst met het Hoogheemraadschap Rijnland. Hiermee wordt ons aandeel in de reservebemaling geregeld.

Wij zien het komende jaar met vertrouwen tegemoet.

Leo Schrama.

De werkplaats.

Een werkplaats is DÉ plaats waar ambachten worden uitgevoerd (aldus de dikke van Dale). In ons geval voor het onderhoud van de molens in onze regio. Daarmee is de werkplaats een plek waar kostbare kennis en ervaring wordt doorgegeven. De werkplaats is naast het technische hart van de stichting ook op sociaal gebied het centrum waar lief en leed samenkomt. In het bijzonder als er dierbaren wegvallen zoals helaas in 2025. De onderlinge contacten tussen de vrijwilligers bepalen in hoge mate de saamhorigheid bij de werkzaamheden voor de molens, maar zeker ook bij verdrietige momenten die bij het leven horen.

De SMZK mag zich verheugen in een gestage groei van het vrijwilligersbestand. Het gevolg hiervan is echter wel dat er langzamerhand ruimtegebrek in de werkplaats en verblijfsruimte ontstaat. Met meer vrijwilligers kunnen wij meer werk verzetten. Echter door opslag en werkruimte komt bijvoorbeeld de veiligheid rond de machines soms in het gedrang. In een aantal gevallen worden dan ook werkzaamheden op andere dagen met een kleinere bezetting uitgevoerd. Ruimtegebrek is er ook in de verblijfsruimte, waar het tijdens het maandelijkse werkoverleg (Wawo) meer dan vol is. Uitbreiden is echter geen optie. We schikken in en maken er het beste van.

Ook in 2025 werken de techneuten en assistenten gestaag door en worden er veel werkstukken gemaakt of gerepareerd. Zoals voor de Hommel twee nieuwe buitentrappjes en een hanentrap (vast trapje onder de kap van de molen) of een nieuw keukenblokje. Voor Schoterveen wordt ook een nieuwe trap gemaakt. Het kruirad voor de Adriaan wordt in de werkplaats gerepareerd. Voor de Eenhoorn worden in eigen beheer zaagbladen geknipt en geslepen.

Een nieuwe zitbank voor het molentje van Groenendaal (zie foto) is in de maak. Deze moet de zogenaamde uilenbank gaan vervangen welke zijn tijd heeft gehad. Ook het onderhoud van de molenzeilen vraagt veel aandacht door slijtage van de zeilen en het touwwerk. Om dit alles mogelijk te maken heeft de werkplaats zelf ook aandacht nodig, zoals de jaarlijkse keuring van de brandblussers en de noodverlichting, het onderhoud van de heteluchtkachels en de hefdeur en het afvoeren van afval. Vele balen machinezaagsel en afvalhout moeten regelmatig naar het milieuplein worden gebracht. Het onderhoud van de grote- en handmachines krijgt eveneens aandacht. Al deze werkzaamheden kunnen niet zonder “praatwerk” zoals bestuursvergadering en werkoverleg, vergaderingen met gemeente en derden. Uit bovenstaande blijkt dat de werkplaats onmisbaar is voor het onderhoud en het in standhouden van de molens. Én dat de vrijwilligers hun tijd met plezier hieraan besteden.

Dat de molens in goede conditie zijn wordt mede verklaard door het bestaan van de werkplaats, die, op het moment dat u dit leest, vijftientwintig jaar in gebruik is bij de SMZK.

Rob Ingenhoest.

De Adriaan.

2025 was een mooi, maar ook bewogen jaar voor molen de Adriaan.

Veel ging als vanouds. Er kwamen bezoekers uit heel de wereld. In 2025 om en nabij de 24.000.

Open dagen zoals de Nationale Molendagen (923 bezoekers) en de Open Monumentendagen (1474 bezoekers) waren weer erg druk bezocht.

Tijdens deze bijzondere dagen wordt de toegang van de molen strikt gereguleerd om opstoppen in het trappenhuis te voorkomen. Op de overige dagen worden elk half uur maximaal 12 bezoekers door enthousiaste gidsen rondgeleid. Bijzonder is ook de museumnacht kids in oktober, wanneer er nieuwgierige en speurende kinderen door de molen lopen. De Adriaan doet ook jaarlijks mee aan een tweetal loopevenementen: het urban hardloop- en urban wandelevenement.

De stand van de wieken kan van oudsher iets aangeven: de molentaal. Vreugde of rouw, korte of lange rust. De verlichting van de Adriaan geeft ook in kleur iets aan. De molen is blauw gekleurd om aandacht te vragen voor de kinderrechten. Oranje om aandacht te vragen voor geweld tegen vrouwen. De molen is donker tijdens de Nacht van de nacht.

Molenbehoud steunt op draagvlak. Molen De Adriaan draagt daaraan bij door niet aflatend de vele bezoekers te enthousiasmeren. Gezien de beoordelingen slaagt De Adriaan daarin met vlag en wimpel.

Wij, de vrijwilligers, dragen ook zelf bij aan het behoud van de molen. Door het jaar heen hebben we zelf het nodige onderhoud gedaan. Klein onderhoud welteverstaan. Grotere klussen worden uitbesteed aan de molenmaker of vaklieden. Zo hebben we in de kap de trap, de zogenaamde hanentree, verstevigd en opnieuw opgehangen. Het kruiwiel ging voor onderhoud in verband met houtrot naar de werkplaats. Ook de zeilen werden gerepareerd. Kortom in een molen is altijd wel wat te doen. De molen is in september geheel in de steigers gezet voor een schilderbeurt. Al vlug bleek echter dat er meer nodig was. Het houtwerk moet op veel plaatsen die je niet direkt kunt zien gerepareerd worden.

Nu, begin 2026, staat de Adriaan nog steeds in de steigers voor wat, gaandeweg met recht, groot onderhoud genoemd kan worden.

Op de foto staat de molen in de steigers én in de rouw.

Zaterdag 8 november 2025 is de eerste molenaar Barbara Tanner overleden. Zij was vele jaren de spil van de molen. Daarnaast heeft zij vele leerlingmolenaars opgeleid. Barbara heeft een week opgebaard gelegen in haar geliefde molen. Daarvoor is in onze molen een aparte ruimte beschikbaar, die volop privacy biedt. Velen hebben in de molen afscheid genomen, terwijl, op Barbara's uitdrukkelijke verzoek, de rondleidingen gewoon doorgang vonden. Barbara werd opgevolgd door Elly Mense.

Met een grondige opknapbeurt en een nieuwe eerste molenaar ziet molen De Adriaan de toekomst met vertrouwen tegemoet.

Auke Herrema.

De Eenhoorn.

2025 had een koude start voor de Eenhoorn. Óf het waaide niet, óf de vloerdelen waren door de vorst te glad óf de griep heerste. Januari ligt snel achter ons.

In februari meldt zich een collega houtzager en de nodige leerlingen uit het hele land, die allemaal vergeten wind mee te nemen. Februari is al weer voorbij.

Warempel, op 1 maart gaat de molen eindelijk rond. Zonder veel toeloop overigens. De rondeteller tikt ook maar 82 getalletjes door.

Op 4 maart worden alle molens van de SMZK in de rouw gezet. Voor mij in het bijzonder voor mijn grote leermeester Frits van der Heijden. Frits stond aan de wieg van de oprichting van de SMZK. Het was Frits die me aan het Donkere Spaarne kennis liet maken met de SMZK en de werkplaats, waar ik spontaan begon met het herstel van De Kleine Veer (weidemolentje). Daarnaast was ik sindsdien elke zaterdag bij Frits op de Eenhoorn. Er werd van alles hersteld, ik leerde de molen kennen en hij leerde mij zagen.

April is een saaie maand. Meer dan 2000 rondjes komen er niet van de teller. Er meldt zich een nieuwe leerling Bert. Zelfs twee Duitse leerlingen worden wegwijs gemaakt over hoe een paltradmolen werkt.

De Nationale Molendagen in mei, brengen zo'n 350 bezoekers naar de molen. Wij kunnen zagen.

Begin juni komen de vrijwilligers van het Teylers Museum met sloepen naar de Eenhoorn. Op 7 juni staat de molen traditiegetrouw in de luilakstand, met takkenbossen en zaagselmanden. Hoite wordt leerling.

5 juni. De molen sukkelt wat in het rond en bij elke omwenteling dreunt de hele molen twee keer. De buitenroede is los gekomen. Een kleine speling veroorzaakt het verschuiven van de 20 meter stalen

roede. De molen gaat op de ketting, want dit is een molenmakers klus. Er verstrijken 6 weken voor de roede door de molenmaker wordt vastgezet. In de tussentijd plegen we het geplande onderhoud. Vloerdelen en een rail van de slee (voor transport van de stam) worden vervangen. Er wordt heel wat vuil van de witte verf afgepoetst. Er kan nog meer bij... een 3^e leerling meldt zich: Martijn.

Praktijkles geven op de Schoterveense molen kan ook. De Eenhoorn blijft een zaterdag dicht.

Begin september is de molen klaar voor Open Monumentendag. We halen een suikeresdoorn van 850 kilo naar boven en leggen een oud stuk basralocus op de kleine slee. We hebben wat te zagen voor het nieuwsgierige publiek. Met het oog op toekomstig onderhoudswerk scoren we 8 iepen van de Houthub in de Waarderpolder van Spaarnelanden. Met de penterbak naar de molen gebracht. In november demonteren we het krabbelwerk van de grote slee voor schilderwerk en vervangen de kromgebogen scharnierpen van de vang. De storing in de kruikabel van de kruiliier wordt opgelost met een nieuw snoer. Op de 23ste zetten we de Eenhoorn met zijn kruis en de eindborden eruit op het zuidwesten voor storm "Benjamin". Alle molens worden nogmaals in de rouw gezet. Nu voor Barbara, collega molenaar.

De laatste maand komen 27 kleuters van de Internationale School de molen bezoeken. Er staat wind en er wordt warempel nog wat gezaagd. De spanen vliegen in het rond als een ongenode gast de molen probeert binnen te dringen. Een specht sloop twee planken van de zijkant en denkt er een nest te kunnen bouwen. Helaas, er zit een stijl achter van 250 jaar oud. Weer een extra klus.

20 december. De ster gaat traditiegetrouw in de top. Oogverblindend sluiten we het jaar af.

Jos van Schooten.

Het molentje van Groenendaal.

“Hoe gaat het nu met het molentje van Groenendaal”?

Die vraag krijg ik daar vaak als molenaar. Het valt de mensen kennelijk op: het molentje draait weinig en dat is niet wat we willen. We willen een levend monument zien. Sinds de restauratie van 2020 draait het molentje zwaar. Er is veel wind nodig om het gevlucht in beweging te krijgen. En als het lukt om het in beweging te krijgen -vaak met een aanmoedigend duwtje- staat het gevlucht meestal na korte tijd weer met een schokje stil.

De afgelopen jaren is er van alles geprobeerd. Zo is er meerdere keren iets versteld, anders afgesteld, ander smeervet. Alles wat we konden bedenken is erbij gehaald en uitgetest. Vergeefs. De molenmaker hoopte verbetering te krijgen met smeren met grafietvet. De laatste optie. Om dat vet goed op de juiste plaats te krijgen is er een smerleiding aangebracht, waardoor je aan de onderkant van de draaibare kap eenvoudig met een vetspuit het bovenas-lager kunt smeren. Aanvankelijk leek dat iets beter te werken, maar na enige tijd kwamen we toch tot de conclusie dat er geen verbetering was bereikt. De volgende stap wordt nu een drastische: de bovenas draait aan de voorzijde in een steen met een uitholling. Die uitholling moet wijder gemaakt worden. Dat is een werk dat wij helaas niet als vrijwilligers zelf kunnen uitvoeren. Een molenmaker zal daarvoor met groot materieel moeten worden ingezet.

Ondertussen doen we veel wat we wèl kunnen met ons molentje. We zijn open tijdens de bekende evenementen: Molendagen en Monumentendagen. Op afspraak worden er bezichtigingen georganiseerd voor groepen (bedrijfsuitje, excursie enz.). Als we aanwezig zijn stappen veel mensen even binnen: altijd welkom! Bij bijzondere gelegenheden wordt het molentje feestelijk versierd, zoals bij nationale feestdagen als Bevrijdingsdag en sport- of andere evenementen. Tijdens de dodenherdenking en het overlijden van molenaars of andere belangrijke personen stond de molen ook dit jaar weer in de rouwstand.

Al met al dus geen heel fijn jaar 2025, met vooral de bovengenoemde technische problemen. De vijzel, waarmee we water uit de vaart naar de vijvers voeren, werkt gelukkig ook met een in 1989 toegevoegde elektromotor. Daarover werden tijdens de zeer goed bezochte open dagen ook veel vragen gesteld. Zo is het bijvoorbeeld NIET mogelijk om daarmee de wieken aan te drijven! Om op vragen waarop we geen antwoord wisten tòch een antwoord te vinden, is onderzoek gedaan. Onze elektromotor is een oude liftmotor, afkomstig uit één van de eerste in Schalkwijk (Haarlem) gebouwde flats. De flat aan de Bernadottelaan is als een van de eerste weer gesloopt. De motor is als “Aufzugsmotor” gebouwd in de Bruncken fabriek in Keulen rond 1960. De motor staat met de originele verdragingskast op een onderstel. Met rubber drijfriemen drijft hij een koppeling aan, die op de vijzelas in- en uit zijn werk gezet kan worden. Dat kan ook met de windmolen, maar dat werkt dan weer anders.

In 2025 verwelkomden we weer een koppel ooievaars, die één jong kregen.

In 2026 komt er in het Groenendaalsebos weer een belvédère (uitkijktoren). Zouden we daarvandaan straks weer een regelmatig dráaiend molentje van Groenendaal kunnen zien?

Guus Boers.

De Hommel.

We begonnen het jaar met een nieuw team en een grote schoonmaak. Het erf werd van verwilderde bramenstruiken ontdaan door ze terug te snoeien en met de hand uit te steken. Ook de wilgenbomen en ligusterstruiken werden teruggesnoeid. Het halfvergane ijzeren bootje werd in stukken gezaagd en samen met andere onbruikbare zaken op een hoop gelegd. Binnen in de molen werd ook drastisch opgeruimd: de collectie oude flessen en versleten meubilair werden verwijderd. De muizen mochten ook niet blijven. De schuur werd uitgeruimd; een werkbank geplaatst en het gereedschap kreeg een vaste plek. Het afval is in meerdere vrachten naar het milieuplein gebracht. En dan is het tijd voor de opbouw. Het molenerf wordt met 30 m³ grond verhoogd en een pad met houtsnippers aangelegd (met de versnipperde wilgen- en ligustertakken), zodat je nu rond de molen kunt lopen wanneer de molen op west of oost staat te draaien. Het bruggetje wordt van een leuning voorzien en er wordt een vlonder met trap gemaakt om van het houtsnipperpad bij de schuur omhoog te kunnen komen. Daarna is de aarde op het erf afgedekt met graszoden. We maken een nieuw stevig hek rond het molenerf en ook twee nieuwe hekken aan beide ingangen voor fietsen. Bezoek is immers welkom. Aan beide ingangen komen bordjes met de "Huisregels". Voorkómen is beter dan corrigeren. In oktober en november worden meer dan 1.000 bloeiende planten en bollen op het erf rond de molen geplant/gepoot. We hopen er in 2026 van te kunnen genieten. Aan de molen zelf werden enkele reparaties uitgevoerd. De veldmuren werden opnieuw opgemetseld. Dit is echter niet goed gedaan. In september zijn er helaas alweer scheuren in het metselwerk te zien, doordat de muurtjes verzakken. De vrijwilligers vervangen heklatten en wiggen. In het bovenwiel worden 5 kammen vervangen en in de daarbij behorende bovenbonkelaar 1 kam. In 2026 staat gepland om nog meer heklatten, kluften en wiggen te vervangen. De staart, spruiten en lange schoren ontdoet een glazenwasser grotendeels van het aangegroeide mos. De tochtdeur zelf wordt geschilderd en het gebarsten perspex vervangen we door een nieuwe plaat, voorzien van het nieuwe logo van de Hommel. De buitendeur krijgt een schilderbeurt aan de binnenzijde en houtrot in het kozijn repareren we. We vervangen het perspex rond de koningsspil en onderbonkelaar.

We willen bezoekers graag goed kunnen ontvangen. Om makkelijker in en uit de molen te komen worden er op de werkplaats 2 nieuwe trappetjes gemaakt en maken we leuningen aan de deurposten. Om goed naar de eerste zolder te kunnen is de trap hiernaar toe onder de juiste hoek gezet door er klossen onder te maken. Het trapgat is met ca. 10 cm vergroot door een deel van de vloer er uit te zagen; het schuifluik in de zoldervloer vervangen we door een klapluik met

contragewicht. Ook zijn de houten luiken in de kapzolder vervangen door perspex exemplaren, zodat je nu vanaf de eerste zolder, ook als de molen draait, binnen in de kap kunt kijken. Hierdoor is een extra boeiende ruimte voor bezoekers ontstaan. Voor de veiligheid werd een houten plaat aan de koningsspil bevestigd, om te voorkomen dat mensen met een voet klem tussen de draaiende koningsspil en de vloer komen te zitten. Voor de veiligheid van de molenaar is op de werkplaats een hanentrap gemaakt en in de kap aan het linker voeghout bevestigd. Om achteruitdraaien en 'door de vang (de rem) lopen' van de molen tegen te gaan maakten we binnen een trekvang. Bij molen de Hommel ontbreekt een vangbak (geen ruimte genoeg), waar men bij andere molens normaliter extra gewicht in legt om meer vangkracht te krijgen.

De begane grond is heringericht om de molen het karakter van een eenvoudige, onbewoonde, werkmolen terug te geven. Voor enig comfort van de hedendaagse molenaars kwamen er 4 boerenstoelen en een eikenhouten tafel. Alhoewel de originele vloer waarschijnlijk uit ongeschilderde planken bestond, werd de gedeeltelijk versleten bruin geverfde vloer in de originele kleur van poldermolens, ossenbloed rood, geverfd.

Voor bezoekers kwam er een houten infobord en een plank met verlichting voor de QR code, de donatiepot en infomateriaal van de Hollandse molen.

Samenvattend: in 2025 kreeg de Hommel met een nieuw team binnen en buiten een flinke opknabbeurt. We begroetten meer dan 300 bezoekers op de Nationale Molendagen in mei en de Open Monumentendagen in september. Ook op de woensdagen komt er regelmatig publiek. John van Put.

De molen van de Schoterveenpolder.

In 2025 worden er 2111 uren zonneshijn verwacht op het moment dat deze tekst geschreven wordt. Daarmee is 2025 het op één na zonnigste jaar ooit. Heerlijk als je hobby molenaar is en je daarom vaak buiten bent. Het is prima weer tijdens de Molen- en Monumentendagen. Ons bezoek komt in grote getale. Het terras is gezellig vol met met pannenkoeken etende mensen. Kort voor de Monumentendagen is er door NH-nieuws een film opgenomen over de rol van de molen in de buurt. Die is gedeeld in de buurtapp. We kunnen dan ook veel buurtgenoten begroeten die, soms voor het eerst, een kijkje komen nemen. Prima weertje ook als er een NIVON groep op bezoek komt in juni. In 2025 pakken Joyce en Jannemieke de draad weer op (na een lang herstel vanwege een ongeluk) en draaien zij op zondag. Nanny draait weer op de woensdag in combi met het groenonderhoud. Bij de grote klussen als eilandsnoeien en de kanten van de dijk maaien komt er gelukkig hulp van andere SMZK vrijwilligers. Zon en droogte betekent dat er veel wiggetjes aangeslagen moeten worden. De grote wiggen van het scheprad staan nu ook op de controlelijst. Er zijn reservewiggen op voorraad die zo goed opgeborgen zijn dat ze een tijdje zoek zijn. Problemen zijn er af en toe met de vang. Twee van de vang(=rem) blokken willen niet erg goed op hun plaats blijven. Ook is het nodig om de vang te “versteken”. Net als de remblokken van je fiets slijten ook de vangblokken. De vangbalk komt dan niet meer helemaal goed te liggen waardoor de remkracht afneemt. Dan moet je verstellen. Het komt niet vaak voor dat dit nodig is. Het versteken van de vang is dan ook een moment waarbij leerlingen van andere molens welkom zijn. Molenaar Jos doet dit voor ons. Na een jaar met zowel jubileumdrukke en pech (ziekte) zijn we blij dat alles gewoon weer gewoon gaat. Er worden twee interne jubileumfeestjes gevierd. Joyce werkt 25 jaar bij de apotheek. Haar collega's hebben gevraagd of de molen bij thuiskomst in de vlaggen kan. In november staat de molen wéér in de vlaggen omdat Joyce en zus Mieke 25 jaar molenaar zijn. Voor de derde keer wordt er op 11 november St. Maarten gevierd op de molen. Ook dit jaar met verlichting en veel kinderen.

Zon en een draaiende molen zorgt voor veel bezoekers. Zon geeft ook een schaduwkant. Veel zon betekende dit jaar ook veel droogte. Het verschil in waterniveau konden we laten zien aan geel gras aan de zuidkant(laag) en groen aan de noordkant(hoog) van de dijk. Droogte betekent ook niet kunnen en mogen uitmalen uit de polder. In de zomer hangt veel zon vaak ook samen met een hogedrukgebied en dat betekent vaak weinig wind. Ongeveer 1 op de 10 keer heeft de molen tijdens openstelling voor bezoek stil gestaan; geen wind. Nog eens 1 op de 10 keer draaide de molen nauwelijks. We waren blij als het scheprad in het werk kon worden gezet. Het bestuur van de stichting is in overleg met het Hoogheemraadschap Rijnland over een overeenkomst voor noodbemaling. In de winter van 2023 en 2024 hebben we al vaak geholpen met uitmalen. Tot vreugde van de buurt en van ons. Je gebruikt de molen dan immers waar hij voor bedoeld is: uitmalen.

In december hebben we geluk: wind en water en ook nog een deel van die 2111 uren zon! We sluiten het jaar goed af.

Nanny Moeijes.

Molen De Veer.

Afgelopen jaar heeft molen De Veer zich opnieuw verdienstelijk gemaakt als instructie- en examenmolen. Dankzij de inzet van instructeur Barbara Tanner (RIP) en nieuwe stagemolenaar Fons Frensen waren er vrijwel elke draaidag leerlingen en examenkandidaten aanwezig om hun vaardigheid in de bediening van de molen te oefenen en te demonstreren. In totaal waren 14 molenaars in opleiding (mio's) actief. Van hen hebben vier een tussentijdse test afgelegd en twee kandidaten hebben met succes hun toelatingsexamen behaald. Een prachtig resultaat waar we ook trots op zijn.

Waar in 2024 sprake was van grote problemen met gebroken kruïrollen, hoefden we dit jaar geen enkele rol te vervangen. Ongetwijfeld hebben we dat te danken aan het versterken van de reserve-rollen; ook hebben we zelf nog vier extra nieuwe rollen gemaakt in onze werkplaats. Het onderhoud van het erf, met name het jaarlijkse rietsnijden en rietvrij houden van de vóórwaterloop blijft een zware en arbeidsintensieve taak.

Na 23 jaar waren de fokken aan vervanging toe, reparaties waren steeds vaker nodig en in september hebben de molenmakers de fokken vervangen door nieuwe. De fokken zijn vervaardigd van accoya-hout: verduurzaamd en onbeschilderd en met een naar verwachting tweemaal zo lange levensduur. Het demonteren van de oude fokken mochten we zelf doen (zie foto). Dit alles om kosten te besparen. In november is de laatste kruipaal van de in totaal 12 vervangen. Daaarmee is dit laatste onderhoudsproject in 2025 afgerond. Het bezoekersaantal lag dit jaar iets lager dan voorgaande jaren. Zoals gebruikelijk bestond dit vooral uit toevallige passanten, aangevuld met een gerichter publiek tijdens de Nationale Molendagen en Open Monumentendagen. Een nieuwe categorie betrof vluchtelingen en statushouders, die in de Waarderpolder Nederlandse les volgen in het kader

van hun integratie. In drie dagen bezochten drie grote groepen de molen. Hoewel de communicatie soms lastig was door de taalbarrière, werd het bezoek met veel belangstelling ontvangen. Een andere groep die onregelmatig langskomt, betreft Amerikaanse toeristen die per boot door “Nederland waterland” reizen. In Haarlem maken zij dan een fietstocht rond de Mooie Nel met onder meer een stop in Spaarndam bij het beeld van Hansje Brinker en vervolgens bij onze “Authentic Dutch Windmill”: very interesting. Op 4 oktober vond in Haarlem de jaarlijkse molencontactdag plaats. De traditionele excursie in de middag voerde ook langs De Veer. Twee bussen met ongeveer 80 molenaars en molenliefhebbers uit Noord-Holland konden meteen de nieuwe fokken bewonderen. Ook de oude vijzel hadden we bijgeschakeld en deze kreeg veel belangstelling.

Tenslotte vond op 8 december overleg plaats met vertegenwoordigers van eigenaar Spaarnwoude Park, Hoogheemraadschap van Rijnland en SMZK over het weer maalvaardig en inzetbaar maken van molen De Veer. Voor dit project is groen licht gegeven. Het een en ander moet nog uitgewerkt worden met daarbij een belangrijke rol voor de SMZK: de fondsenwerving. In het komende jaar gaan we hier enthousiast mee aan de slag.

Henk Derks.

De Vijfhuizermolen.

De eerste nieuwjaarsverrassing was dat een paar lolbroeken onze roeiboot hebben laten zinken. We hebben hem gemarkeerd met een paar grote wilgentakken zodat er niemand bovenop zal aanleggen. Volgend jaar is er groot onderhoud aan de dijk, en dan is er hopelijk een kraan aanwezig om het ding eruit te hijsen. De gemeente Haarlem is van plan te zijner tijd de molen weer maalvaardig te maken. Het Hoogheemraadschap Rijnland gaat meewerken om tijdens het groot onderhoud van de dijk rekening te houden met een doorvoer van de molen naar de ringvaart. Zoals het er nu naar uitziet zal daar in 2026 mee gestart worden.

Op 5 maart hebben we de molen in de rouw gezet voor het overlijden van Frits van der Heiden. Frits was een van de eerste vrijwilligers van de SMZK. Hij was ook degene die mijn vaste maat Henk naar de SMZK heeft gehaald.

De Molendagen op 10 en 11 mei waren matig bezocht met 26 en 20 bezoekers. Wel komen er steeds meer expats en buitenlandse toeristen langs. Duitsers, Fransen, Schotten en zelfs Brazilianen zijn komen kijken. Bij het opnemen van het watergebruik bleek dat de mollen het betonnen waterleidingputje volledig hadden opgevuld met aarde. Het kostte Henk wel een uur om de watermeter uit te graven.

De zaterdag van de Open Monumentendagen valt altijd samen met het eindfeest van de Vijfhuizer feestweek. Die feestweek is reuze populair, zodat er op de dijk geen parkeerplaats meer over is. We kregen dan ook maar 9 bezoekers. De tweede dag werd goed bezocht door 57 mensen.

De rest van het jaar zijn we naast het rondleiden vooral bezig geweest met klein onderhoud aan de molen, zoals losse kammen in het gaande werk vastzetten en een rotte dorpel in de achterdeur vervangen. Voor het komende jaar zal er nog het nodige aan de ramen vervangen of gerepareerd moeten worden. Het najaar is de tijd om wilgen te gaan knotten. Vooral die in het verwilderde landje achter de schuur worden veel te groot.

Op 8 november overleed Barbara Tanner, molenaar op de Adriaan. Zij was zeer actief in het opleiden van molenaars. Vorig jaar was ze nog op de Vijfhuizer met drie kandidaten. Weer hebben we de molen een week in de rouw gezet, samen met alle molens van de SMZK.

Alle vrijwilligers worden bedankt voor hun bijdrage aan de werkzaamheden op de molen. Peter van Liempt.

Overzicht omwentelingen van de wieken en werkuren SMZK vrijwilligers per jaar.
Vanaf 2023 is per molen ook het bezoekersaantal aangegeven.

	2022		2023			2024			2025		
	Omw.	Uren	Omw.	Uren	Bez.	Omw.	Uren	Bez.	Omw.	Uren	Bez.
Adriaan	118694	979	70182	1162	22309	124308	1425	20000	68710	522	24800
Eenhoorn	37280	1558	-----	1208	718	47652	1404	1380	23399	1480	1238
Groenendaal	12587	290	6934	280	375	6500	277	834	5297	212	707
Hommel	36296	395	9734	412	316	21504	792	322	29290	1532	818
Schoterveen	160177	1451	114411	1161	877	52206	1457	1473	54474	1324	1461
De Veer	-----	---	-----	-----	1173	-----	997	1430	-----	1016	1130
Vijfhuizer	28251	523	42785	481	344	52996	536	563	54959	628	354
Werkplaats	-----	1183	-----	1319	-----	-----	1455	-----	-----	1489	72
TOTAAL	393285	6439	244046	6023	26112	305166	8343	26002	236129	8203	30580

Aantekeningen.

De Adriaan: Vier maanden stilstand door steiger rond de molen voor reparatie- en schilderwerk.

De Eenhoorn: Veel zaagwerk en onderhoud molen.

Het molentje van Groenendaal: Technische problemen met de as, moeizaam draaien.

De Hommel: Veel onderhoud en opruimen, een positieve vernieuwing.

De Molen van de Schoterveense polder: Klein onderhoud en veel publiek.

De Veer: In bedrijf, (nog) geen teller op de as.

De Vijfhuizer molen: Plannen in voorbereiding voor herstel waterloop.

Werkplaats: Veel onderhoudswerk voor de molens, zagenslijpmachine weer in bedrijf.

Rob Ingenhoest.

Stichting Molens Zuid-Kennemerland

Opgericht op 21 mei 1984

Postadres/werkplaats:

Stichting Molens Zuid-Kennemerland
Slot van Nieuwerkerkstraat 2
2034 KK Haarlem.
Open: elke woensdagavond van
19.00 – 22.00 uur.

Kijk voor uitgebreide informatie op
www.smzk.nl en op Facebook
@SMZKHaarlem

Bank:

IBAN NL46INGB0004940372
t.n.v. Stichting Molens
Zuid-Kennemerland

Bestuur:

Voorzitter:
Leo Schrama, (023) 200 53 12.

Vicevoorzitter:
Rob Ingenhoest, (023) 584 72 04.
e-mail: r.ingenhoest@hetnet.nl

Secretaris/administratie donateurs:
Nanny Moeijes, (023) 532 27 58.
e-mail: secretarissmzk@gmail.com.

Penningmeester:
Rob Molenaar, (023) 531 09 51.
e-mail: penningmeestersmzk@gmail.com.

Technisch beheer:
Koos Koet, (023) 525 12 90.
e-mail: technischbeheersmzk@gmail.com.

Adviseur:

Frits Breen, (023) 533 84 23.
e-mail: frits.breen@hetnet.nl.

Bezoek:

De molens in beheer bij de SMZK zijn vrij te bezoeken wanneer de molenaar aanwezig is. Voor groepsbezoek neemt U contact op met de molenaar of het bestuur. Let op: voor de Adriaan geldt betaalde entree (zie www.molenadriaan.nl)

Colofon:

Dit jaarverslag kwam tot stand met medewerking van:
Leo Schrama, Rob Ingenhoest, Auke Herrema,
Jos van Schooten, Guus Boers, John van Put,
Nanny Moeijes, Henk Derks, Peter van Liempt.

Foto's: de bovengenoemde schrijvers en
Joyce Beneker

Eindredactie: Nanny Moeijes.

Druk: Damen Grafia, Haarlem.

**SINDS
1984**

STICHTING MOLENS
ZUID-KENNEMERLAND

Secretariaat:
Slot van Nieuwerkerkstraat 2
2034 KK Haarlem

